

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Altıncı İnikat

19. XI. 1954 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	114	rilmesi hakkındaki 6424 sayılı Kanunun ek	
2. — Havale edilen kâğıtlar	115	1 nci maddesi ile muvakkat maddesinin ta-	
3. — Yoklama	115	diline dair kanun lâyihası ve Dahiliye En-	
4. — Müzakere edilen maddeler	115	cümeni mazbatası (1/68)	115:117
1. — Belediye Kanununa bâzı maddeler		2. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanunu-	
eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddeleri-		nun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair	
nin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Ka-		olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında	
nunun ek 1 ve 4 ncü maddelerinin deęiști-		kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni maz-	
		batası (1/87)	117:121

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

İstanbul Teknik Üniversitesi 1954 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair Kanun kabul edildi.

19 . XI . 1954 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Balıkesir Mebusu	Kayseri Mebusu
<i>Esat Budakoğlu</i>	<i>Ömer Mart</i>
Kâtip	
Çorum Mebusu	
<i>Sedat Baran</i>	

Sualler

Şifahi sualler

1. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla maddel 46 ncı maddesinin tatbikına imkân olup olmadığına dair olan şifahi sul takriri Adliye ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet vekâletlerine gönderilmiştir (6/11)

2. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in, Kıbrıs meselesi karşısında hükümetimizin noktai nazarının ne olduğuna ve Garbi Trakya ve adalarda meskûn bulunan Türklerin kültürlerini yükseltmek ve inkılâplarımızın benimsetilmesini temin maksadiyle ne gibi tedbirler alındığına dair olan şifahi sul takriri Hariciye Vekâletine gönderilmiştir (6/12)

3. — Hatay Mebusu Şekip İnal'ın, ilkokulların dördüncü sınıflarında okutulması kararlaştırılan ve Hatay vilâyetini Türk sınırları dışında bırakan haritayı ihtiva eden bir kitabın mevcut olup olmadığına dair olan şifahi sul takriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir (6/13)

4. — Manisa Mebusu Muhlis Tümay'ın, son zamanlarda demiryolları üzerinde vukua gelen kazaların neticesine ve bu kazaları önleyici ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair olan şifahi sul takriri Münakalât Vekâletine gönderilmiştir (6/14)

5. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, 24/25 . IX . 1954 tarihindeki fırtınada Karadenizde kaç vapur ve motörün batmış ve hasara uğramış olduğuna ve kazaların daha sık vuku bulduğu Kefken civarında kıyı emniyetinin ar-

tırılması hususunda ne düşünüldüğüne dair olan şifahi sul takriri Nafia ve Münaklât vekâletlerine gönderilmiştir (6/15)

6. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoglu'nun, Genç - Muş demiryolu inşaat faaliyetinin ne durumda olduğuna, Muş - Bitlis yolu üzerindeki köprülerin eksikliklerinin ne zaman ikmal edileceğine ve bu yolun âmme hizmetine tam mâna siyle ne zaman açılacağına dair olan şifahi sul takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir (6/16)

Tahrirî sualler

1. — Gazianteb Mebusu Süleyman Kuranel'in, bâzı vekâletlerle bu vekâletlere bağlı umum müdürlüklerin kadrolarında yol, yapı ve sair inşaat işlerine ait hususları tedvir eden bir heyeti fenniye mevcut olup olmadığına ve 1953 yılı içinde yapılan ve yapılmakta olan işlerin tutarına dair olan tahrirî sul takriri Maarif, Gümrük ve İnhisarlar, Münakalât, Çalışma, İşletmeler, İktisat ve Ticaret ve Ziraat vekâletlerine gönderilmiştir. (7/23)

2. — Gazianteb Mebusu Süleyman Kuranel'in, Nafia Vekâletine bağlı umum müdürlük, müdürlük ve reisliklerin merkez ve taşra kadrolarında maaş, ücret ve yevmiye ile çalıştırılan kaç tane Y. mühendis, Y. mimar, mühendis, mimar ve fen memuru bulunduğuna ve bu teşekküllerin 1953 yılında yaptığı ve yapmakta olduğu iş tutarına dair olan tahrirî sul takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/24).

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra ve 47 nci maddesinin 2 nci fıkrasına bir hüküm eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/41) (Dahiliye, Maliye ve

Bütçe encümenlerine)

2. — Konya Mebusu Hidayet Aydın ve 46 arkadaşının, İstanbul Gedikpaşa Eminsinan mahallesinde 244 ada, 32 parsel sayılı gayrimenkulün Hazineye devri hakkında kanun teklifi (2/42) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,03

REİS — Reisvekili Esat Budakoğlu.

KATIPLER : Ömer Mart (Kayseri), Sedat Baran (Çorum)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır efendim. (Denizli mebuslarına kadar yoklama yapıldı).

REİS — Çoğunluk hâsıl olmuştur, içtimai açıyorum. Ruznamenin müzakeresine geçiyoruz.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Belediye Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Kanunun ek 1 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkın daki 6424 sayılı Kanunun ek 1 nci maddesi ile muvakkat maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/8) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen?

MEHMET HAZER (Kars) — Grup adına söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

C. H. P. GRUPLU ADINA MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar; Yüksek Heyetinize geçen Haziran ayı sonlarında kabul olunan 6423 sayılı Kanun, belediye meclisi seçiminin 1954 yılı Kasım ayı içinde yapılmasını âmir bulunmaktadır. Halen yürürlükte olan bu sarıh hükme rağmen hükümet kanunda bâzı yanlışlık ve eksiklik olduğunu ileri sürerek seçimi müddeti içinde yapmamak istememiştir.

Malûmları bulunduğu üzere Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26 nci maddesi kanun koymayı, tadil, tefsir, fesih ve ilga etmeyi Meclisin vazifesi cümlesinden olduğunu tasrih etmiştir. Hükümet ise kanunları tatbik ve infaz ile mükellef olup tadil, tehir ve tefsire salâhiyetli değildir.

Hükümet seçim gününden evvel yapılması lâzımgelen muameleleri ifa ve ikmal etmemiş ve bir emrivakie Büyük Millet Meclisini de iştirak ettirmek yolunu tutmuştur. Hükümetin hiç olmazsa bu lâyihanın reddi ihtimalini de kabulü ihtimali kadar mümkün ve vârit olduğunu hesapluyarak hazırlıkları ikmal etmesi lâzımgelirdi. Bu lâzimeye riayet edilmemiştir.

Diğer taraftan seçimlerin tehir ve temdidî mücbir sebeplere müstenit istisnai bir hal olması lâzımgelirken memleketimizdeki tatbikatta seçimlerin temdit ve tehiri istisnai hal olmaktadır. Bu hal demokratik prensiplere mugayir olduğu gibi vatandaş reyninin kıymetini de azaltır. Kanunların icrasının yeni bir kanun tesis olunmaksızın hükümet kararına istina-

(1) 2 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

den durdurulması ve ihmal edilmesi hususunda iera uzvunun kendisini salâhiyetli görmesi izaha lüzum yoktur ki, Anayasaya mugayir bir keyfiyettir.

Kanunların tatbik edilmeden sık sık değiştirilmesi ve yürürlükten kaldırılması vatandaşın kanunlara olan güvenini de zayıflatacağı kanaatinde olduğumuzu saygılarımla arz ederim. (Sağdan: Alkışlar)

REİS — Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Encümen mazbatasında lâyiha'nın müstaceliyetle görüşülmesi teklif edilmektedir. Lâyiha'nın müstaceliyetle görüşülmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Lâyiha'nın müstaceliyetle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Belediye Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Kanunu tadil eden 6424 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1580 sayılı Belediye Kanununa 5669 sayılı Kanunun birinci maddesiyle eklenip 6424 numaralı Kanunla değiştirilen ek birinci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Ek madde 1. — Belediye meclisleri seçimi her dört senede bir Haziran ayının son Pazarına rashyan günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları belediye meclisleri seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Belediye meclisinin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inihâlî veya belediye meclisi üye sayısının, yedeklerin de getirilmesinden sonra mürettep üye adedinin yarısından aşağı düşmesi hallerinde belediye başkanı derhal mahallin ilçe seçim kurulu başkanlığına haber vermeye mecburdur. Bu haber üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününü en az bir ay evvelinden belirtir ve ilân eder.

REİS — Maddeye ait bir takrir vardır. Okutuyorum.

Reisliğe

6424 sayılı Kanunun ek 1 nei maddesiyle muvakkat maddenin tadiline dair kanun lâyiha-

sındaki belediye seçim tarihinin Mayıs 1955 in ilk haftası Pazarı olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İçel Mebusu
İbrahim Gürgen
İçel Mebusu
Yakup Çukuroğlu
Maraş
M. Özsoy

REİS — Encümen takrire iştirak ediyor mu? (Etmiyor, sesleri) Encümen takrire iştirak etmemektedir. Takririn nazarı mütalâaya alınmasını reylerinize arz edeceğim. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 6424 sayılı Kanunun muvakkat maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Muvakkat madde — Mevcut belediye meclislerinin kanuni süresi 1955 yılının Haziran ayı sonuna kadar devam eder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen? Sudi Mihçioğlu.

SUDİ MIHÇIOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım; bendeniz birinci maddede söz istemiştım, maalesef sesimi iştiremedim; reye konu, kabul edildi. İkinci maddenin; Haziran ayı sonuna devam eder fıkrasından istifade ederek kanaatlerimi arz etmek için huzuruza geldim.

Aziz arkadaşlar; esbabı mucibeyi tetkik ettiğimiz zaman görüyoruz ki gerek Belediye, gerekse Vilâyet Meclisi seçimleri için Haziran ayı müşterek olarak konmuştur. Komisyon Haziran ayında vatandaşların işi ile, gücü ile meşgul olmaları sebebiyle seçimleri Kasım ayına tehir etmeyi uygun bulmuştur. Fakat nedense vatandaşın işiyle gücüyle çok meşgul olduğu Haziranın son Pazarında belediye seçimlerinin yapılmasını karar altına almıştır ve huzuruza bu şekilde gelmiştir. Belediye seçimlerinin, vatandaşın işiyle gücüyle meşgul olmadığı Kasım ayına bırakılmasında fayda vardır. Binaenaleyh bu (Haziran ayının sonuna kadar devam eder) kısmının (Kasım ayının ilk Pazarına kadar devam eder) şeklinde tashihi suretiyle Kasım ayında belediye seçimlerinin yapılmasına karar verilmesini arz ve rica ediyorum.

REİS — Sudi Bey birinci madde ile bu keyfiyet kabul edildi.

İkinci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Söz isteyen var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve lâyiha kanunlaşmıştır.

2. — *İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/87) (1)*

REİS — Heyeti Umumiyesi üzerinde söz isteyen?

C. H. PARTİSİ MECLİS GRUPU ADINA MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar; İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan lâyiha hakkında da, Belediye Meclislerinin Seçimine ait Kanundaki noktai nazarımızı aynen muhafaza etmekte olduğumuzu arz ederiz.

REİS — Başka söz isteyen olmadığına göre maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Bu lâyiha'nın müstaceliyetle görüşülmesi, Encümen mazbatasında talebedilmektedir.

Lâyiha'nın müstaceliyetle görüşülmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Müstaceliyetle görüşülmesi kabul edilmiştir.

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa 5670 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle eklenip 6423 sayılı Kanunla tadil edilen ek 1 nei madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ek madde 1. — Vilâyet umumi meclisi se-

(1) 3 sayılı matbuva zaptın sonundadır.

çimleri her dört senede bir Kasım ayının ilk pazarına raslıyan günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları umumi meclis seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Umumi meclisin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veyahut meclis üye sayısının, yedeklerin de getirilmesinden sonra mürettep üye adedinin yarısından aşağı düşmesi hallerinde umumi meclis başkanının haber vermesi üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününün en az bir ay evvelinden belirtir ve ilân eder.

REİS — Halis Tokdemir buyurun.

HALİS TOKDEMİR (Gümüşane) — Efendim, bu kanunun tadil teklifinin ek birinci maddesinde Hükümet teklifi ile Dahiliye Encümeni teklifi arasında bir ayrılık vardır. Hükümet teklifinde «Vilâyet Umumi Meclis seçimleri her dört senede bir Haziran ayında...» Diğerinde «Kasım ayında yapılır» diyor. Kasım ayında yapılacak Genel Meclis seçimlerinin mahzurlu olduğu kanaatindeyim. Çünkü Kasım ayı Türkiye'de kışıdır. Bilhassa Şark tarafları karlarla veya kar olmıyan yerlerde çamurlarla kaplıdır. Bu seçimler köyde yapılacağına göre memurlar köylere gidip, sandıkları götürdüklerine ve bâzi köylerden diğer köylere gidilip rey verileceğine göre vatandaş beyhude bir zahmete sokmuş olacağız kanaatindeyiz. Teşkilât da yorulacak, memurlar da yorulacak, partiler de yorulacaktır. Bu itibarla Hükümetin teklifi gayet yerindedir, yaz ayma tesadüf eden ve henüz çiftçinin işinin gücünün olmadığı bir ay olan Haziran ayının ilk veya son haftasında yapılması gayet yerindedir. Bu fikrimizi ifade eden bir de değiştirge veriyoruz, Kasım ayının Haziran ayına tebdili suretiyle bu kanunu kabul etmek üzere rey vermenizi rica edeceğiz.

REİS — Ercüment Damalı.

ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz taktir aleyhinde konuşacağım. Vakıa Hükümet teklifindeki gibi her iki seçimin aynı günde yapılması halinde doğacak mahzurlar, komisyonda vâkı müzakerelede göstermiştir ki, küçümsenmeyecek kadar büyüktür. Bu itibarla İl Genel Meclisi seçimlerinin nihayet bir yıl sonraya bırakılması sure-

tiyle meselenin halli uygun görülmüştür. Bunun gerekçelerini kısaca arz edeyim. Her iki seçim aynı günde veyahut da birbirine yakın günlerde vâkı olursa memleket realiteleri muvacehesinde büyük müşkülât kendisini gösterecektir. Aynı ayrı sandıklar koymak mecburiyeti vardır. Diğer taraftan bu sandıkların hangisinin belediyeye ait olduğunda, hangisinin il genel seçimlerine ait olacağına müşkülâtla karşılaşılabılır.

Öbür taraftan bir misli fazla sandıklar, bir misli fazla sandık üyeleri ve bir misli fazla parti müşahitleri bulundurmamak icabedeciktir. Halbuki, malûmu ihsanınız, birçok yerlerimizde kanunun emrettiği sandık kurullarının teşkili hususunda dahi müşkülât çekilmektedir. Bundan başka, bilirsiniz ki; propaganda 45 gün evvel başlar ve üç gün evvel biter. Bu seçim tarihleri birbirine yakın olursa karışıklıklar olur ve propaganda yapılmış mıdır, yapılmamış mıdır, 45 günlük müddete dikkat edilmiş midir, edilmemiş midir gibi birtakım mevzular üzerinde birtakım ihtilâflara sebebiyet verebilecektir.

Haziran da, Kasım da, memleketimizin genel durumu muvacehesinde işin az olduğu ve havaların en müsait olduğu zamanlardır. Ama Şarkta bâzı mıntakalarda, ahvali fevkalâdeden, şiddetli havalar olabilir. Fakat bu umumi olmamakla beraber, o mıntakalarda dahi bütün bu müşkülât yenilerek seçimleri yapmak daima mümkündür. Bu mütalâlarımıza her halde komisyon iştirak ve icabederse Heyeti Umumiye'yi tenvir edecektir.

REİS — Encümen sözcüsü.

DAHİLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; hükümet, gerek Belediyeler Kanununun tadiline, gerekse İdarei Umumiye Vilâyet Kanununun tadiline müteallik hazırladığı iki lâyiha ile her iki seçimin Haziran ayının son Pazar günü yapılması esasını teklif etmiş bulunuyordu.

Encümenimizde yapılan müzakerelerde belediye seçimlerinin, hükümetçe hazırlanan şekilde, Haziran ayının son Pazarında yapılması esasını kabul edildi ve bu tasarı biraz evvel kanuniyet kesbetmiş oldu. Fakat idarei umumiye vilâyet seçimlerinin de belediye seçimlerinin yapıldığı aynı günde yapılmasının bâzı

mahzurları üzerinde duruldu. Bunların bir kısmınıERCÜMENT DAMALI arkadaşımız izah etmiş bulunuyorlar. Bu mahzurların zapta geçmesi için bizim tarafımızdan da izahı icabettirmektedir. Biz bu mevzu üzerinde müzakere yaparken bu seçimlerin Kasım ayına talik edilmesinden evvel Haziran ayı içinde yapılabileceğini imkânlarını düşündük. Belediye seçimleri Haziranın son Pazar günü yapılacağına göre, idarei umumiye vilâyet seçimlerinin bundan bir hafta evvel yapılması teklifi üzerine şu mahzurlar karşımıza çıktı :

Bir defa, seçim kütüklerinin hazırlanması, yoklama müddetinin beklenmesi Haziranın 15-20 sine kadar uzun bir muameleyi intaç etmekte bu da Haziranın üçüncü haftasında seçimlerin yapılmasını mümkün kılmaktadır. Temmuzun ilk haftalarında yapılması ise memlekette iş ve tatil hayatının başladığı bir devreye raslamasından dolayı muvafık görülmemiş ve bizzarure ziraat işlerinin nispeten azaldığı Kasım ayında yapılması komisyonca uygun mütalâa olunmuştur.

Arkadaşlarımız bu kararı verirken bilhassa son yapılan muhtar seçimleri 7 Kasım'da icra edilmiş ve bundan kimse şikâyetçi olmadığı gibi Dahiliye Vekâletinden bu defa alınan bilgiye göre de iddiaların aksine olarak seçimlere iştirak nispeti şehirlerde vasatı % 40, köylerde ise vasatı % 70 i bulmuştur. Şu netice de gösteriyor ki, Kasım ayı vilâyet meclisleri seçimlerinin yapılması için en müsait olduğu anlaşılmaktadır. Elbette ki, memleketin dört bir yanında muvaffakiyetle tatbik edilecek bir tarih tesbit etmek, iklim şartlarının tahavvülü dolayısıyla, mümkün değildir.

Bundan başka bu seçimlerin Haziran ayında yapılması, vilâyet meclislerinin bu arada fevkalâde toplantıya davet edilmesi ve muvakkat encümen kurulması gibi birtakım mahzurlar tevlid etmektedir. Kasım ayında seçim yapıldığı takdirde, Aralık ayında Meclis toplanacağı için, yeni Meclis seçimi akabinde tabîi olarak toplanır ve faaliyete geçer.

Haziran ayı içinde yapılmasının bir mahzuru da, propaganda bakımından karşımıza çıkmaktadır. Arkadaşımızın da dediği gibi, aynı günde yapılması, seçimler için ikişer sandık bulundurulması ve aynı zamanda iki seçim kurulu teşkili ve oy puslalarının birbirine karıştırılması gibi mahzurlar da yine karşımıza çıkmaktadır.

İşte bütün bu esbaba binaendir ki, Dahiliye Encümeninin vilâyet meclisi seçimlerinin, getirdiğimiz tadilde tesbit edildiği üzere yedi Kasım'da yapılmasını uygun görmekte beraber takrire iştirak etmemektedir.

REİS — Halis Tokdemir, buyurun.

HALİS TOKDEMİR (Gümüşane) — Gerek biraz evvel konuşan arkadaşımız, gerekse komisyon sözcüsü Pertev Arat arkadaşımızın teklifimize ait itirazları; şekil bakımından, şekli merasim bakımındandır.

Meselâ diyorlar ki; aynı gün yapılan bu seçim için iki sandık lâzımdır. Aynı gün yapılan seçim için yapılan propagandayı tefrik etmek güçtür ve aynı gün seçim yapılırsa müddetler bir birine girmektedir, diyorlar.

Biz, behemehal aynı gün yapılmasını şart koşmuyoruz, icabederse mutabakata varırız. Biz ay üzerinde, mevsim üzerinde duruyoruz.

Ay üzerinde mutabakata varırsak günleri ayırabiliriz ve biri birinci hafta ötekisi ise sonuncu hafta olabilir. Ay ve mevsim üzerinde mutabakata vardıktan sonra meseleyi halletmiş olabiliriz.

Şimdi, şekli kurtaralım derlerken, şekli kurtarmaya uğraşırken aslı feda etmektedirler. Asıl olan seçimin yapılabilmesidir, vatandaşın reye iştirak edebilmesidir, memurların zamanında köylere gidebilmesidir. Giderken müşkülâta uğramamalarıdır. Elbette kanun cebredince, Kasım ayında yapılacak deyince, Aralık ayında yapılacak deyince kar altında da olsa memur sandık başına gidecektir. Ama çektiği müşkülâtı gidin kendilerinden sorun. Bunun gibi parti teşkilâtları da müşkülâta uğrayacaklardır.

Muhtar seçimlerini misal veriyorlar. Diyorlar ki, Kasım ayında yapılan muhtar seçimleri gayet iyi olmuştur. Memurlar zorluk çekmemişler. Muhtar seçimleri ile bu bir değildir. Muhtar seçimleri mahallî köy sınırları içerisinde yapılır ve daha ziyade vatandaş köy muhtarını seçer. Muhtar seçimi yalnız kendi köyünü alakadar eden bir iş olduğu için sandığa gidecektir. Ama genel meclis seçimleri, biraz daha geniş, hattâ Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçimi kadar büyük bir seçimdir, şümulü bir seçimdir. Bu itibarla biz şahsan çektiğimiz, çekeceğimiz çileyi düşünerek şimdiden diyoruz ki, bu seçimleri bilhassa Şark muntakalarında çamur, bataklık ve kar

altında bırakmamak lâzımdır. Binaenaleyh bunu daha müsait bir aya almak lâzımdır. Bu müsait ay da, madam ki belediye seçimlerinde Haziran ayının sonları olarak kabul edilmiştir, Genel meclis seçimlerinin de, köylünün işsiz güçsüz olduğu Mayıs ayının sonuna veya Maziranın başına alınması mümkündür. Bu şekilde önergemizin kabulünü rica ediyoruz. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Mazhar Özsoy.

MAZHAR ÖZSOY (Maraş) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun cidden mevsim nazarı itibara alınmadan hazırlanmıştır. Ve bu halde Meclise sunulmuştur. Şark muntıkası gibi yüksek yerlerde bu mevsimde gezmenin imkânı yoktur. Bu sene muhtar seçimlerinin muvaffakiyetle neticelendiğinden bahsediyorlar. Geçen sene bu mevsimde birçok yerlere kar yağmıştı. Her sene havanın böyle müsait olacağını kim temin edebilir? Bundan başka Meclisin faaliyet zamanı başlıyor. Milletvekilleri de elbette kendi muntikalarında çalışacaklardır. Bu kanun bu imkânı da kaldırıyor. Binaenaleyh Meclis faaliyete başlamadan evvel Mayıs ayında olursa daha iyi olur. Veyahut Mayıs'ta değil de Sonbahar'da yapılması icabediyorsa Kasım'da değil de Ekim ayının ilk veya ikinci haftasına alınmış olursa Meclisteki arkadaşlarımızın da bu seçimler hususunda çalışmalarına zaman verilmiş olur. Binaenaleyh; şimdi, Erzurum'da, Kars'ta sonra aynı zamanda Sivas'ta, Maraş'ın bâzı muntikalarında çalışma imkânı bugün yoktur.

Binaenaleyh, buralarda o zamanda seçim matluba muvafık olmaz; istenen gayeye varılmaz. Bu sebeple cidden Halis Tokdemir arkadaşımızın mütalâasına iştirak ediyorum. Değiştirilmesi lâzımdır. Onun için hiç olmazsa Kasım ayının ilk haftası şeklinde değiştirilmesi kanaatindeyim. Bendenizin mütalâam budur.

REİS — Kemal Yörükoğlu.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Muhterem arkadaşlar, muhakkak ki hükümet memleketin iklim vaziyetini derpiş etmek suretiyle meclisi umumi seçimlerinin Kasım ayında yapılmasını uygun bulmuş ve kanun lâyihasını da bu suretle hazırlamıştır. Fakat, söze arkadaşımızın izah ettiği veçhile, encümünde bu seçim işi Kasım ayının sonuna bırakılmıştır. Benden evvel konuşan arkadaşların da izah ettikleri veçhile, Kasım ayı şark muntikasında karlı ve yağmurlu bir aydır. Bu sene mevsimin müsait gitmiş olma-

sı gelecek seneye bir kıstas olamaz. Sonra en mühim nokta, bu ayın Millet Meclisinin faaliyet ayı olmasıdır. Belki birçok arkadaşlar teşkilât tarafından propaganda için çağrılacaklardır, gitmemek olmaz, gidildiği zaman ise arkadaşlar teşriî vazifelerinden beyhude yere uzaklaşmış olacaklardır. Meclisi umumi seçimleri ile belediye seçimlerinin aynı günde yapılmasında hiçbir mahzur yoktur. Bilâkis fayda vardır. Bir kere belediye seçimi bütün köylerde yapılmıyor. Şehirlerde, kasabalarda ve bâzı nahiye merkezlerinde yapılıyor. Oraya iki sandık konur, hem vatandaş iki defa seçim külfetine katlanmaz, hem de daha tasarruflu olur. Bu itibarla meclisi umumi seçiminin Haziran ayının son haftasına, yani belediye seçimiyle aynı güne bırakılmasının daha uygun olacağı kanaatindeyim. Takdir Yüksek Heyetindedir.

REİS — Halis Tokdemir.

HALİS TOKDEMİR (Gümüşane) — Efendim, iki seçimin aynı günde yapılması mahzurlarını izale için, arkadaşımız Kemal Beyin de söylediği gibi, Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçimlere karışabilmelerini teminen ve hem de Büyük Millet Meclisinin tatil olduğu bir zamanda, mevsim de müsait olduğu için, seçimlerin Eylül ayının son haftasına alınmasının münasip olacağı kararına vardık.

Komisyon ve hükümetle mutabıkız. Takririmin ona göre kabulünü rica ederim.

REİS — Efendim, bu mevzuda dört takrir vardır. Şimdi bunları birer birer okutuyorum :

Reisliğe

Genel meclis seçimlerinin de belediye seçimleriyle birlikte ve aynı tarihte icrasını teminen birinci maddedeki (Kasım ayının ilk Pazarına rashyan günde yapılır) cümlesinin (Haziran ayının son Pazarına rashyan günde yapılır) şeklinde değiştirilmesini teklif ediyorum.

Ordu Mebusu
Dr. Cemil Bengü

19 . XI . 1954

Yüksek Reisliğe

6423 sayılı Kanunun tebdili hakkındaki kanun lâyihasının ek madde 1 in aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ek madde 1. — Vilâyet umumi meclis seçimleri her dört senede Eylül ayının son Pazar

gününe rashyan günde yapılır.

Gümüşane Mebusu Hakkâri Mebusu
Halis Tokdemir Übeydullah Seven

Yüksek Reisliğe

Müzakeresi yapılan İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun lâyihasının ek birinci maddesinin bir ve ikinci fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Çoruh Mebusu
Mecit Bumin

Ek madde 1. — Vilâyet umumi meclisi seçimleri her dört senede bir Ekim ayının ilk Pazarına rashyan günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları umumi meclis seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle vazifelidirler.

REİS — Aynı mahiyette diğer bir takrir.

Yüksek Reisliğe

Genel meclis seçimlerinin Ekim ayının ilk Pazar günü yapılmasının reye konulmasını arz ve teklif ederim.

Erzurum Mebusu
Abdülkadir Eryurt

REİS — Komisyon bu üç takrirden hangisine iltihak ediyor?

DAHİLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ PERTEV ARAT (İzmir) — Halis Tokdemir ve Übeydullah beylerin takririne.

REİS — Şimdi takrirleri tekrar okutup teker teker reyinize arz edeceğim.

(Ordu Mebusu Cemil Bengü'nün takriri tekrar okundu)

REİS — Komisyon bu takrire iltihak etmemektedir. Bu takririn nazarı mütalâaya alınıp alınmaması keyfiyetini reyinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Reddedilmiştir.

(Gümüşane Mebusu Halis Tokdemir ve Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in takriri tekrar okundu)

REİS — Efendim komisyon takrire aynen iltihak etmemektedir. Bu takririn nazarı mütalâaya alınıp alınmaması keyfiyetini reyinize arz ediyorum..

MEHMET DAİM SÜALP (Süird) — Efendim, bir kere kifayeti müzakere kararı verilmiştir, bu bir. İkincisi, her tahrir ayrı ayrı müstakil olarak oya konmaktadır. Üçüncüsü, komisyon bu takrime iltihak etti, bunun üzerinde konuşmak istiyorum: Komisyon bu takrime niçin iltihak ediyor? Esbabı mucibesıyla kabili telif değildir.

REİS — Bu takriri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Tahrir kabul edilmiş ve komisyona verilmiştir.

Tadillere aynen iştirak ediyor musunuz?

DAHİLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MÜHÜRÜ PERTEV ARAT (İzmir) — Metin olarak aynen kabul ediyoruz.

REİS — Bu tahrir kabul edildiğine göre diğer iki takriri reyinize arz etmiyorum.

Maddeyi değiştirildiği şekilde okutuyorum.

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun, bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa 5670 sayılı Kanunun 1 nei maddesiyle eklenip 6423 sayılı Kanunla tadil edilen ek 1 nei madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek madde 1. — Vilâyet umumi meclisi seçimleri her dört senede bir Eylûl ayının son Pazartesi günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları umumi meclis seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Umumi meclisin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veyahut meclis üye sayısının, yedeklerin de getirilmesinden sonra mürettep üye adedinin yarısından aşağı düşmesi hallerinde umumi meclis başkanının haber vermesi üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününü en az bir ay evvelinden belirtir ve ilân eder.

REİS — Değiştirilen şekilde maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir..

İkinci maddeyi, tadil eden birinci maddeye göre değiştirerek okutuyorum.

MADDE 2. — İdarei Umumiyei Vilâyat Ka-

nununa 5670 sayılı Kanunla eklenip 6423 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile tadil edilen muvakkat madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Muvakkat madde — Mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni süresi 1955 yılının Eylûl ayı sonuna kadar devam eder.

REİS — Maddeyi bu değiştirilen şekliyle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında Sabri Dilek söz istiyor.

SABRİ DİLEK (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre, Eylûl ayının son haftası milletvekilleri seçimi günüdür. Bu kanunu kabul ederken bu hususun nazarı itibara alınması icabeder.

Biraz evvel komisyonun ileri sürdüğü iki seçimin birleşmesi mahzuru daha fazla burada kendini gösterecektir.

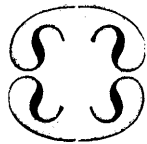
Bu itibarla, bu kanunun heyeti umumiyesini reddetmek teklifinde bulunmak mecburiyetinde kaldım. Bilmem beni tenvir edecek kimse var mı?

DAHİLİYE ENCÜMENİ REİSVEKİLİ ÂTİF BENDERLİOĞLU (Ankara) — Efendim, Sabri Bey arkadaşımızın ileri sürdüğü mahzur katiyen vârit değildir. Çünkü bir senelik fâsıla vardır. Bir senelik fâsıla mevcut olduğuna göre milletvekilleri seçimi ile hiçbir tedahül mevcut değildir. O da düşünülmüştür.

REİS — Bir tahrir mevcut değildir. Bu itibarla lâyihanın heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Lâyihanın heyeti umumiyesi kabul edilmiş ve lâyiha kanunlaşmıştır.

Gündemde başkaca madde olmadığından 22. XI. 1954 Pazartesi günü toplanılmak üzere Cel-seye son veriyorum.

Kapanma saati : 15,45

Belediye Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Kanunun ek 1 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 6424 sayılı Kanunun ek 1 nci maddesiyle muvakkat maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/68)

T. C.

Başvekâlet

14 . X . 1954

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-2821, 371

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Belediye Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Kanunu tadil eden 6424 sayılı Kanunun değiştirilmesi hakkında Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 . X . 1954 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

6424 sayılı Kanunla tadil edilen 5669 sayılı Kanunun ek maddesine göre belediye meclisi seçimlerinin her dört senede bir İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek tarihte yapılması icabettedir. 6424 sayılı Kanunun muvakkat maddesine nazaran halen vazife görmekte olan belediye meclislerinin kanuni müddetleri 1954 yılı Kasım ayı sonunda nihayete ermekte olduğundan, 21 . VI . 1954 tarih ve 3/2 sayılı Dahiliye Encümeni mazbatasında da tebarüz ettirildiği üzere, İcra Vekilleri Heyetince, seçim müddeti nazara alınmak suretiyle seçim tarihinin nihayet Kasım ayı sonuna kadar olan müddet içerisinde tesbiti zaruri bulunmaktadır.

Hal böyle iken bu kanundan sonra 6428 sayılı Kanunla tadil edilen Milletvekili Seçimi Kanununun 35 nci maddesine göre, memur ve müstahemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarından belediye meclisleri âzalıkları için adaylıklarını koyacak olanların genel ve ara seçimlerinden asgari altı ay evvel istifaları icabettedir.

5669 sayılı Kanunun ek ikinci maddesine göre Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki maddelerin ve ezcümle adaylığa, propagandaya ve seçim kurullarına ait hükümlerin belediye meclisleri seçimlerinde de kıyas yoluyla tatbiki zaruri bulunmaktadır.

Bu vaziyet muvacehesinde, Kasım ayı sonunda kanuni müddetleri sona erecek olan belediye meclisleri seçimi için nihayet Kasım ayı içerisinde tâyini zaruri olan seçim günü ile, 5545 sayılı Kanunun riayeti mecburi olan müddetlere ait bu hükümlerini yerine getirmek mümkün olamamaktadır. 6428 sayılı Kanun 7 . VII . 1954 tarihinde yürürlüğe girmiş olduğuna göre bu müddetlere riayete imkân bulunamamıştır.

6424 sayılı Kanunun tedvini sırasında sonradan çıkacak ve kendisini de şümulü içerisine alacak bir kanunun ne gibi yeni hükümler getireceğini önceden kestirmenin mümkün olamayacağı şüphesizdir.

Bu imkânsızlıktan neşet eden bugünkü fiilî vaziyet ve zaruretler karşısında bir taraftan vatandaşlara Teşkilâtı Esasiye Kanunu ile tanınan ve âmme haklarından olan seçilmek hakkını memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarına da tanımayı sağlayacak kanuni hükümlerin tesisi ve diğer taraftan üzerinde hassasiyetle durduğumuz seçim emniyet ve serbestisinin kâmil mânasiyle temini gayesiyle kanunun derpiş ettiği hükümlere muhakkak surette riayet etmek ve binnetice adaylığını koymak isteyen memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarına kanunen tanınan bu hakkın kullanılmasına imkân hazırlamak için yeni bir kanunla seçim tarihi, namzetlik müddeti olan altı ay nazara alınarak tesbit edilmiş ve dört yıllık devre başının mevsim itibariyle vatandaş ekseriyeti için muvafık görülen ve seçim kütüklerinin ıslahını sağlayan yoklamayı mütaakıp Haziran ayına alınması uygun bulunmuş ve mevcut meclislerin kanuni süreleri bu mucip sebeplere dayanılmak suretiyle ayarlanmıştır.

Altı aylık namzetlik müddeti prensibinin memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensupları hakkında da tatbiki esası kabul edildikten sonra seçim gününün kanunen tâyin ve tesbit edilmesi zaruretiyle karşılaşılmış ve bu ciheti de ihtiva etmek üzere bu tadil tasarısı tanzim ve takdim kılınmıştır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye Encümeni
Esas No. 1/68
Karar No. 3

16 . XI . 1954

Yüksek Reisliğe

Belediye Kanununa bazı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bazı maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Kanunun ek 1 ve 4 neü maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 6424 sayılı Kanunun ek birinci maddesi ile muvakkat maddesinin tadiline dair olan kanun lâ-yihası, Dahiliye Vekâleti Müsteşarının iştirakiyle encümenimizde görüşüldü :

Filhakika 6424 sayılı Kanundan sonra kabul ve neşrolunan Milletvekilleri Seçimi Kanununun bazı maddelerini tadil eden 6428 sayılı Kanunun 35 nei maddesine göre memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarından adaylıklarını koyacakların seçimlerden altı ay evvel istifaları icabetmekte olmasına, 5669 sayılı Kanuna ek 2 nei maddesinin ezcümle adaylığa taallük eden hükümlerinin belediye meclisleri seçimlerinde de tatbik edileceğine göre alâkalıların belêliye meclisleri seçimlerine adaylıklarını koyabilmeleri için altı ay evvel istifa etmeleri zaruri bulunduğu gibi bu müddetin evvelden gerek hükümetçe ve gerek alâkalılarca teemmül edilebilmesini teminen rey verme gününün tesbiti icabetmektedir.

Belediye meclisleri seçimlerinin 6424 sayılı Kanun hükümleri dairesinde, icrasının ise 6428 sayılı Kanunun 35 nei maddesi hükmü karşısında mümkün olamayacağı cihetle altı aylık zamanın derpiş edilebilmesine imkân hâsıl olabilmesi için ek birinci maddenin tadili uygun görülmüştür. Gerek o bakımdan ve gerekse mevsim itibarıyla münakalenin ve köylerle irtibatın kolaylığı ve ekserisi zürra olan vatandaşların, işlerinin en az bulunması itibarıyla bu seçimlerin Haziran ayının son Parazına rastlıyan günde yapılması da yerinde görülmüştür.

6424 sayılı Kanunun muvakkat maddesine göre mevcut belediye meclislerinin kanuni süresi 1954 Kasım ayı sonunda hitama ereceğinden seçimlerin Haziran ayında yapılması halinde mevcut belediye meclislerinin kanuni sürelerinin 1955 Haziran ayı sonuna kadar devam etmesi de tabii bulunmuştur.

Bu sebeplerle hükümet lâ-yihasının aynen kabulüne, belediye meclislerinin süreleri de 1954 yılı Kasım ayı sonunda hitama ereceğinden lâ-yihanın bir an evvel müzakere edilip kanuniyet kesbedebilmesi için, takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesine karar verildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye En.

Reisi	Reisvekili	M. Muharriri
Edirne	Ankara	İzmir
R. Nasuhioğlu	A. Benderlioğlu	P. Arat
Kâtip		
Kocaeli	Amasya	Çanakkale
S. Yalım	M. Zeren	S. Karanakçı
Çoruh	Çorum	Denizli
Z. Ural	B. Koldaş	A. H. Sancar
Kars		Kastamonu
M. Hazer		S. Çağlar
İmzada bulunamadı		
Kastamonu	Muğla	Samsun
M. Kuşakçioğlu	Y. Başer	M. Özkefeli
Sivas		Uşak
E. Damalı		Y. Aysel
İmzada bulunamadı		
Van		Yozgad
M. Görentaş		Ö. L. Erzurumluoğlu
İmzada bulunamadı		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Belediye Kanununa bâzi maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzi maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5669 sayılı Kanunu tadil eden 6424 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1580 sayılı Belediye Kanununa 5669 sayılı Kanunun birinci maddesiyle eklenip 6424 numaralı Kanunla değiştirilen ek birinci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek madde 1. — Belediye meclisleri seçimi her dört senede bir Haziran ayının son Pazartesi günü yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları belediye meclisleri seçimi yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Belediye meclisinin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhişali veya belediye meclisi üye sayısının, yedeklerin de getirilmesinden sonra mürettep üye adedinin yarısından aşağı düşmesi hallerinde belediye başkanı derhal mahallin ilçe seçim kurulu başkanlığına haber vermeye mecburdur. Bu haber üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününü en az bir ay evvelinden belirtir ve ilân eder.

MADDE 2. — 6424 sayılı Kanunun muvakkat maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Muvakkat madde — Mevcut belediye meclislerinin kanuni süresi 1955 yılının Haziran ayı

sonuna kadar devam eder.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili ve
Başvekil Yardımcısı
F. R. Zorlu

Devlet Vekili
Dr. M. Sarol
Adliye Vekili
O. Ş. Çiçekdağ
Dahiliye Vekili

Devlet Vekili
Osman Kapani
Millî Müdafaa Vekili
E. Menderes

N. Gedik
Maliye Vekili ve Güm.
İnh. V. V.

Hariciye Vekili
F. Köprülü
Maarif Vekili
C. Yardımcı

H. Polatkan
Nafia Vekili
K. Zeytinöğlü

İktisat ve Ticaret Vekili
S. Yırcalı

Sıh. ve İç. Mv. Vekili
Dr. B. Uz

G. ve İnhisarlar Vekili

Ziraat Vekili
N. Ökmen
Çalışma Vekili
H. Erkmen

Münakalât Vekili
M. Çavuşoğlu
İşletmeler Vekili
F. Çelikbaş

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesina dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun lâ-yihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/87)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2822, 372

14 . X . 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İdarei umumiyei vilâyat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 . X . 1954 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâ-yihasının esbabı mucibesıyla birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

6423 sayılı Kanunla tadil edilen 5670 sayılı Kanunun ek maddesine göre vilâyet umumi meclisi seçimlerinin her dört senede bir İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek tarihte yapılması icabetmektedir.

6423 sayılı Kanunun muvakkat maddesine nazaran halen vazife görmekte olan vilâyet umumi meclislerinin kanuni müddetleri 1954 yılı Kasım ayı sonunda nihayete ermekte olduğundan, 21 . VI . 1954 tarih ve 3/2 sayılı Dahiliye Encümeni mazbatasında da tebarüz ettirildiği üzere, İcra Vekilleri Heyetince, seçim müddeti nazara alınmak suretiyle seçim tarihinin, nihayet Kasım ayı sonuna kadar olan müddet içerisinde tesbinti zaruri bulunmaktadır.

Hal böyle iken bu kanundan sonra 6428 sayılı Kanunla tadil edilen Milletvekilleri Seçimi Kanununun 35 nci maddesine göre; memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarından umumi meclis âzalıkları için adaylıklarını koyacak olanların genel ve ara seçimlerinden asgari altı ay evvel istifaları icabetmektedir.

5670 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesine göre Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki maddelerin ve ezeümle adaylığa, propagandaya, seçim kurullarına ait hükümlerin vilâyet umumi meclisleri seçimlerinde de kıyas yoluyla tatbiki zaruri bulunmaktadır.

Bu vaziyet muvacehesinde, Kasım ayı sonunda kanuni müddetleri nihayete erecek olan vilâyet umumi meclisi seçimleri için nihayet Kasım ayı içerisinde tâyini zaruri olan seçim günü ile, 5545 sayılı Kanunun riayeti mecburi olan müddetlere ait bu hükümlerini yerine getirmek mümkün olamamaktadır.

6428 sayılı Kanun 7 . VII . 1954 tarihinde yürürlüğe girmiş olduğuna göre bu müddetlere riayete imkân bulunamamıştır.

6423 sayılı Kanunun tedvini sırasında sonradan çıkacak ve kendisini de şümulü içerisinde alacak bir kanunun ne gibi yeni hükümler getireceğini önceden kestirmenin mümkün olamayacağı şüphesizdir.

Bu imkânsızlıktan neşet eden bugünkü fiilî vaziyet ve zaruretlar karşısında bir taraftan

vatandaşlara Teşkilâtı Esasiye Kanunu ile tanınan ve âmme haklarından olan seçilmek hakkını memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarına da tanımaya sağlayacak kanuni hükümlerin tesisi ve diğer taraftan da üzerinde hassasiyetle durduğumuz seçim emniyet ve serbestisinin kâmil mânasiyle temini gayesiyle kanunun derpiş ettiği hükümlere muhakkak surette riayet etmek ve binnetice adaylığını koymak isteyen memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülü mensuplarına kanunen tanınan bu hakkın kullanılmasına imkân hazırlamak için yeni bir kanunla seçim tarihi, namzetlik müddeti olan altı ay nazara alınarak tesbit edilmiş ve dört yıllık devre başının mevsim itibariyle vatandaş ekseriyeti için muvafık görülen ve seçim kütüklerinin ıslahını sağlayan yoklamayı mütaakip Haziran ayına alınması uygun bulunmuş ve mevcut meclislerin kanuni süreleri bu mucip sebeplere dayanılmak suretiyle ayarlanmıştır.

Altı aylık namzetlik müddeti prensibinin memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensupları hakkında da tatbiki esası kabul edildikten sonra seçim gününün kanunen tâyin ve tesbit edilmesi zaruretiyle karşılaşılmış ve bu ciheti de ihtiva etmek üzere bu tadil tasarrufu tanzim ve takdim kılınmıştır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/87

Karar No. 4

16 . XI . 1954

Yüksek Reisliğe

İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkındaki kanun lâyihası, Dahiliye Vekâleti müsteşarının iştirakiyle encümenimizde görüşüldü.

6423 sayılı Kanundan sonra kabul edilip yürürlüğe giren Milletvekilleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine mütaallik 6428 sayılı Kanunun 35 nci maddesine göre memur ve müstahdemlerle iktisadi devlet teşekkülleri mensuplarından, seçimlerden altı ay evvel istifaları icap etmesine ve 5670 sayılı Kanunun ek ikinci maddesine göre Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki bâzı maddelerin ve ezcümle adaylığa ait hükümlerin vilâyet umumi meclisleri seçimlerinde de tatbiki zaruri bulunmasına göre buna imkân verecek şekilde bu seçimlerin taliki ve bu müddetlerin gerek hükümetçe ve gerek alâkahılarcâ malûm olabilmesi için seçimin her dört senede bir kere yapılması uygun görülmüştür.

Ancak yine encümenimizde müzakere ve kabul olunan Belediye Kanununun bâzı maddelerinin tadiline mütaallik 6424 sayılı Kanunun tadiline dair bulunan lâyiha ile belediye meclisleri seçimlerinin her dört senede bir Haziran ayı

nın son Pazar günü yapılması kabul edilmiş olduğuna göre bu lâyihanın derpiş ettiği şekilde vilâyet umumi meclisleri seçimlerinin de aynı günde yapılması ikişer ilce seçim ve sandık kurulları teşkili zarureti hâsıl olacağı gibi rey kullanmada da müşkülât doğuracağı derpiş olunarak bu seçimlerin mevsim ve iş zamanları müsait bulunan Kasım ayının ilk pazar günü ve eskiden olduğu gibi her dört senede bir yapılması uygun görülmüş bu sebeple gerek lâyihadaki ek birinci maddede ve gerekse 1954 senesi Kasım ayı sonunda müddetleri bitecek olan mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni sürelerinin 1955 Kasım ayı sonuna kadar devam etmesini teminen muvakkat madde tadilen kabul edilmiştir.

Mevcut meclislerin süresi bu ay sonunda hitama ereceğinden lâyihanın bir an evvel müzakere edilip kanuniyet kesbedebilmesi için, takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesine karar verildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Dahiliye En. Reisi

Edirne

R. Nasuhioğlu

Reis. V.

Ankara

Â. Benderlioğlu

M. M. İzmir P. Arat	Çanakkale S. Karanakçı Denizli A. H. Sancar	Kâtip Kocaeli S. Yalım Çoruh Z. Ural Kars M. Hazer	Kastamonu S. Çağlar Samsun M. Özkefeli Van M. Görentaş	Kastamonu M. Kuşakçioğlu Sivas E. Damalı İmzada bulunamadı. Yozgad Ö. L. Erzurumluoğlu	Muğla Y. Başer Uşak Y. Aysal
Amasya M. Zeren Çorum B. Koldaş		İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.		

HÜKMETİN TEKLİFİ

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa 5670 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle eklenip 6423 sayılı Kanunla tadil edilen ek 1 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ek madde 1. — Vilâyet umumi meclisi seçimleri her dört senede bir Haziran ayının son Pazartesi günü yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları umumi meclis seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Umumi meclisin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veyahtu meclis üye sayısının, yedeklerin de getirilmesinden sonra mürettep üye adedinin yarısından aşağı düşmesi hallerinde umumi meclis başkanının haber vermesi üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününü en az bir ay evvelinden belirtir ve ilân eder.

MADDE 2. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa 5670 sayılı Kanunla eklenip 6423 sayılı Kanunun 6 nci maddesi ile tadil edilen muvakkat madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Muvakkat madde — Mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni süresi 1955 Haziran ayı sonuna kadar devam eder.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADILI

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ek madde 1. — Vilâyet umumi meclisi seçimleri her dört senede bir Kasım ayının ilk pazarına raslıyan günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları umumi meclis seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Umumi meclisin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veyahtu meclis üye sayısının, yedeklerin de getirilmesinden sonra mürettep üye adedinin yarısından aşağı düşmesi hallerinde umumi meclis başkanının haber vermesi üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününün en az bir ay evvelinden belirtir ve ilân eder.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat madde — Mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni süresi 1955 Kasım ayı sonuna kadar devam eder.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı <i>F. R. Zorlu</i>
Devlet Vekili <i>Dr. M. Sarol</i>	Devlet Vekili <i>O. Kapani</i>
Adliye Vekili <i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>
Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>	Hariciye Vekili <i>F. Köprülü</i>
Maliye Vekili ve Güm. ve İnh. V. V. <i>H. Polatkan</i>	Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>
Nafia Vekili <i>K. Zeytinoglu</i>	İktisat ve Ticaret Vekili <i>S. Yırcalı</i>
Sih. ve İç. Mv. Vekili <i>Dr. B. Uz</i>	G. ve İnhisarlar Vekili
Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>	Münakalât Vekili <i>M. Çavuşoğlu</i>
Çalışma Vekili <i>H. Erkmen</i>	İşletmeler Vekili <i>F. Çelikbaş</i>

Da. H.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.